

**Η**  
**ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ**  
**3ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ**

Συνήλθε στην έδρα της στις 9 Φεβρουαρίου 2024 με την εξής σύνθεση:  
Ιωάννης Λαμπρόπουλος Πρόεδρος, Βικτωρία Πισμίρη - Μέλος, Ελευθερία Καλαμιώτη - Μέλος και Εισηγήτρια.

Για να εξετάσει την από 02-01-2024 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ 21/03-01-2024 Προδικαστική Προσφυγή της εταιρίας με την επωνυμία «...» και με τον διακριτικό τίτλο «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στο ... , επί της οδού ... αρ. ... και ... αρ. ... όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά του ... (εφεξής η «Αναθέτουσα Αρχή»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά της εταιρίας με την επωνυμία «...» (εφεξής η «1η παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στη ... , επί της οδού ... αρ. ... όπως νόμιμα εκπροσωπείται, που άσκησε παρέμβαση στο πλαίσιο της προδικαστικής προσφυγής.

Κατά της εταιρίας με την επωνυμία «...» (εφεξής η «2η παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στη ... επί της οδού ... αρ. ... όπως νόμιμα εκπροσωπείται, που άσκησε παρέμβαση στο πλαίσιο της προδικαστικής προσφυγής.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα ζητεί να ακυρωθεί η από 01-12-2023 και με αριθμό πρωτοκόλλου .../2023 απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής και τα ενσωματωμένα σε αυτήν πρακτικά κατά το μέρος που έγιναν αποδεκτές οι προσφορές των παρεμβαίνουσών και αποφασίστηκε η ανάδειξη της 1ης παρεμβαίνουσας σε ανάδοχο της σύμβασης.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια  
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα  
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 600,00 € σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017 (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

2. Επειδή, η Αναθέτουσα Αρχή με την υπ' αριθμ. .../12-10-2023 και με αριθμ. ... Απόφασή της (Διακήρυξη) επαναπροκήρυξε ηλεκτρονικό διαγωνισμό ανοικτής διαδικασίας, για την ... για το έτος 2024, με δυνατότητα άσκησης δικαιώματος προαίρεσης ενός έτους, όπως αυτά αναφέρονται στο «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄» και περιγράφονται στο «ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ΄», τα οποία αποτελούν αναπόσπαστα μέρη της Διακήρυξης αυτής, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 96.774,19 € και συνολικής εκτιμώμενης αξίας με την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης, εφόσον ασκηθεί, 193.548,38 €, συμπεριλαμβανομένων των υπέρ τρίτων κρατήσεων, ως και κάθε άλλη επιβάρυνση, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει μόνο τιμής. Γίνονται δεκτές προσφορές από οικονομικούς φορείς μόνο για το σύνολο των προκηρυχθείσων υπηρεσιών και για όλη τη διάρκεια της σύμβασης. Η ανωτέρω Απόφαση/Διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ) στις 12-10-2023 με ΑΔΑΜ ... καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό α/α ... Με την από 19-12-2023 και με αριθμ. πρωτ. .../2023 προσβαλλόμενη απόφαση, η Αναθέτουσα Αρχή κατακύρωσε την επίμαχη σύμβαση στην 1η παρεμβαίνουσα, ενώ η προσφεύγουσα κατετάγη δεύτερη σε σειρά μειοδοσίας και η 2η παρεμβαίνουσα κατετάγη τρίτη σε σειρά μειοδοσίας.

3. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει της φύσεως της Αναθέτουσας Αρχής, του αντικειμένου του και της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του νόμου αυτού, η δε ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή τους.

4. Επειδή, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως στις 02-01-2024 με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, δοθέντος ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις κοινοποιήθηκαν στις 21-12-2023

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ. Η προσφεύγουσα αιτείται να ακυρωθεί η από 01-12-2023 και με αριθμ. πρωτ. .../2023 απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής περί ανάδειξης προσωρινού αναδόχου, από το περιεχόμενο, δε, του δικογράφου της προσφυγής προκύπτει ότι προβάλλει αιτιάσεις και κατά της από 19-12-2023 και με αριθμ. πρωτ. .../2023 κατακυρωτικής απόφασης της Αναθέτουσας Αρχής, με την οποία τελειούται η σύνθετη διοικητική ενέργεια αξιολόγησης των προσφορών των συμμετεχόντων και στην οποία ενσωματώνονται, τελικώς, όλες οι προηγούμενες αποφάσεις, και, ως εκ τούτου, η δεύτερη αυτή απόφαση είναι η μόνη παραδεκτώς προσβαλλόμενη. Μετ' εννόμου συμφέροντος η προσφεύγουσα ασκεί την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, στρεφόμενη κατά της αποδοχής της προσφοράς της 1ης παρεμβαίνουσας και της ανάδειξης αυτής ως οριστικής αναδόχου, καθώς και κατά της προσφοράς της 2ης παρεμβαίνουσας, ως έχουσα υποβάλει και η ίδια παραδεκτή προσφορά στον επίμαχο διαγωνισμό, επιδιώκοντας την ανάθεση σε αυτήν της σύμβασης.

5. Επειδή, στις 03-01-2024 η Αναθέτουσα Αρχή προέβη σε κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής προς τους ενδιαφερόμενους, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

6. Επειδή, στις 12-01-2024 η 1η παρεμβαίνουσα κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, την παρέμβασή της εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, ως έχουσα αναδειχθεί οριστική ανάδοχος, επιδιώκει δε να απορριφθεί η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή και να διατηρηθεί η ισχύς της προσβαλλόμενης πράξης, καθ' ο μέρος της κατακυρώθηκε η σύμβαση.

7. Επειδή, στις 12-01-2024 η 2η παρεμβαίνουσα κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, την παρέμβασή της εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, ως έχουσα υποβάλει παραδεκτή προσφορά, η οποία κατετάγη τρίτη σε σειρά μειοδοσίας, επιδιώκει δε να απορριφθεί η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή, με την οποία ζητείται η απόρριψη της προσφοράς της.

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

8. Επειδή, στις 16-01-2024 η Αναθέτουσα Αρχή κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, τις υπ' αριθμ. πρωτ. .../2023 απόψεις της.

9. Επειδή, στις 17-01-2024 η προσφεύγουσα κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, τα με ίδια ημερομηνία υπομνήματά της επί των απόψεων της Αναθέτουσας Αρχής και επί των παρεμβάσεων.

10. Επειδή, η διακήρυξη αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕΛΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕΛΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοκτικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως, δε, παγίως γίνεται δεκτό, οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στους δημόσιους διαγωνισμούς επιτάσσουν στις αναθέτουσες αρχές να διατυπώνουν τους όρους διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης στην προκήρυξη του διαγωνισμού με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπο ώστε αφενός να παρέχουν σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζομένους τη δυνατότητα να

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

κατανοούν το ακριβές περιεχόμενο των όρων αυτών και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο, αφετέρου, να καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα τιθέμενα κριτήρια (Ε.Σ Κλ.Ε 157/2017, Τμ. VI 2452/2012, 1643/2014, 6869/2015, 261/2017, βλ. και ΔΕΚ απόφαση της 18.10.2001, C-19/2000, SIAC Construcion Ltd, σκέψεις 41 έως 44, απόφαση της 29.4.2004, C-496/1999 Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, σκέψη 111, απόφαση της 10.5.2012, C-368/10, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών σκ. 109 επ.).

11. Επειδή, οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, επάγονται δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (ΣτΕ 743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 Siac Construction Ltd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

12. Επειδή, **η προσφεύγουσα κατά της προσφοράς της 1ης παρεμβαίνουσας προβάλλει με την προσφυγή της** ότι είναι πλημμελής κατά το μέρος που αυτή υπολείπεται του ελάχιστου νομίμου εργατικού κόστους, καθώς στο εργατικό κόστος της έχει εσφαλμένα υπολογίσει μόνο 259 ημέρες ΔΕ - ΠΑ και 51 ημέρες ΣΑΒΒΑΤΟ για το έτος 2024, καθώς, σύμφωνα με την επίμαχη Διακήρυξη και τις διευκρινίσεις που δόθηκαν επί των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών αυτής, για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του συμβατικού αντικειμένου του επίμαχου διαγωνισμού για το χρονικό διάστημα από 01/01/2024 έως 31/12/2024: α) οι συνολικές ημέρες ανέρχονται σε 366, β) οι ημέρες από Δευτέρα έως Παρασκευή σε 262 (366 - 52 Κυριακές - 52 Σάββατα) και γ) τα Σάββατα σε 52. Επίσης, υποστηρίζει η προσφεύγουσα ότι με σαφήνεια προκύπτει ότι στις κτιριακές εγκαταστάσεις όπου απαιτείται καθαριότητα 6 φορές την εβδομάδα (ήτοι Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή και Σάββατο), σύμφωνα με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ' ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ της Διακήρυξης (σελ. 79 και επ.), σε περίπτωση που η ημέρα καθαρισμού συμπίπτει με ημέρα αργίας, η παρεχόμενη

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

υπηρεσία θα αναπληρωθεί την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα. Κατά την προσφεύγουσα, από την εξέταση των στοιχείων της οικονομικής προσφοράς της 1ης παρεμβαίνουσας, προκύπτει ότι αυτή τυγχάνει απορριπτέα, λόγω μη κάλυψης του ελάχιστου εργατικού κόστους που απαιτείται από την επίμαχη Διακήρυξη διότι δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη ότι μέσα στο έτος υπάρχουν οι ημέρες αργιών, κατά τις οποίες θα αμειφθούν κανονικά οι εργαζόμενοι, και ως μην εργαστούν, και περαιτέρω ότι οι ώρες που δεν εργάστηκαν (σε ημέρες αργιών) θα αναπληρωθούν σε άλλη εργάσιμη ημέρα, με αποτέλεσμα να υπολογίζει εργατικό κόστος για λιγότερες ημέρες από αυτές που κανονικά οφείλει να αμείψει τους εργαζομένους της, με αποτέλεσμα να υπολογίζει εργατικό κόστος για τις ημέρες του 2024 από Δευτέρα έως Σάββατο, αφαιρώντας, χωρίς καμία αιτιολογία, 4 ημέρες, που τις ονομάζει «ανεπίσημες αργίες», χωρίς αυτός ο όρος να περιλαμβάνεται ούτε στην εργατική νομοθεσία, ούτε στην επίμαχη Διακήρυξη. Ισχυρίζεται, δηλαδή, η προσφεύγουσα ότι για τις 15 ημέρες επίσημων αργιών, ως αυτές καθορίστηκαν με την από 26-10-2023 Απόφαση του ... παροχής διευκρινήσεων επί των όρων και τεχνικών προδιαγραφών της Διακήρυξης, προκύπτουν δυο σαφή δεδομένα: πρώτον ότι ο ανάδοχος δεν θα παρέχει τις υπηρεσίες του στην Αναθέτουσα Αρχή κατά τις 15 ημέρες που θεωρούνται επίσημες αργίες, υποχρεούμενος, ωστόσο, να αναπληρώσει την υπηρεσία καθαριότητας την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα και δεύτερον για τις συγκεκριμένες 15 ημέρες οφείλει στους εργαζόμενους ημερομίσθιο, ακόμα και εάν αυτοί δεν παρέχουν εργασία, επομένως εσφαλμένα η 1<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα έχει υπολογίσει εργατικό κόστος για μόνο 310 εργάσιμες ημέρες (259+51), διότι τούτο σημαίνει είτε ότι οι εργαζόμενοι δεν θα αμειφθούν για τις 4 αυτές ημέρες (ανεπίσημων κατά την ίδια) αργιών, κατά παράβαση και του εγγράφου διευκρινίσεων της Αναθέτουσας Αρχής και της νομοθετικής υποχρέωσης υπολογισμού εργατικού κόστους για τις ημέρες αργιών που δεν απασχολούνται εργαζόμενοι, είτε ότι δεν έχει υπολογιστεί εργατικό κόστος για τις ημέρες αναπλήρωσης των αργιών, κατά παράβαση του όρου της Διακήρυξης, που επιβάλλει την αναπλήρωση των ωρών παροχής υπηρεσιών καθαρισμού, που συμπίπτουν με ημέρα αργίας. Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η **1η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι**, βάσει της οικείας νομοθεσίας, προκύπτει ότι εξαιρετές ημέρες για τους εργαζόμενους του

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

ιδιωτικού τομέα είναι οι ημέρες υποχρεωτικής αργίας που ορίζονται στο άρ. 60 του Ν. 4808/2021, ενώ τυχόν εθιμικές για τον ιδιωτικό τομέα αργίες, όπως η Καθαρά Δευτέρα, η Μεγάλη Παρασκευή, το Μεγάλο Σάββατο και η εορτή του Αγίου Πνεύματος, είναι κατ' αρχήν εργάσιμες ημέρες γι' αυτούς, η δε παρ. 3 του άρθρου 2 του ΝΔ 3755/1957 δεν έχει εφαρμογή στις μη εξαιρετέες κατά τα άνω τέσσερις (4) ημέρες, αφού οι ημέρες αυτές δεν αναφέρονται στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου, με αποτέλεσμα να μην οφείλεται κατά κανόνα ημερομίσθιο στους εργαζόμενους που δεν παρέχουν εργασία τις ημέρες αυτές. Περαιτέρω, αναφέρει ότι, σύμφωνα με τις από 26-10-2023 διευκρινίσεις επί των όρων και τεχνικών προδιαγραφών της Διακήρυξης, η Αναθέτουσα Αρχή κατέστησε σαφές το γεγονός ότι κατά τις μνημονευόμενες εορτές, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται τόσο οι εξαιρετέες υποχρεωτικές αργίες, όσο και οι μη εξαιρετέες για τον ιδιωτικό τομέα κατ' έθιμον αργίες, δεν θα παρασχεθεί εργασία και, ως εκ τούτου, νόμιμα και σύμφωνα με την Διακήρυξη ορθώς δεν υπολόγισε εργατικό κόστος για τις 4 ημέρες εκτέλεσης της σύμβασης που συμπίπτουν με κατ' έθιμον αργίες, και για το λόγο αυτό ο αντίστοιχος ισχυρισμός της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί. Ισχυρίζεται, επίσης, ότι η αναφορά από την προσφεύγουσα στη διαζευκτική επιλογή του αναδόχου για τον υπολογισμό είτε πρόσθετου εργατικού κόστους για τις ημέρες μη υποχρεωτικών αργιών, είτε αναπλήρωσης των ωρών των ημερών αυτών, σε περίπτωση μη υπολογισμού των κατ' έθιμον αργιών, τυγχάνει παντελώς αυθαίρετη, δεν βασίζεται σε κανέναν όρο της Διακήρυξης και, εν τέλει, δεν προκύπτει ποιο είναι το νόμιμο εργατικό κόστος και ποια είναι δήθεν η τυχόν απόκλιση που εντοπίζει η προσφεύγουσα στην προσφορά της, ενώ, ως αναφέρει, από τους όρους της Διακήρυξης, προκύπτει ότι κατά την εκτέλεση της προκείμενης σύμβασης οι εργαζόμενοι θα εργάζονται συγκεκριμένες ώρες κάθε ημέρα, χωρίς να προβλέπονται επιπλέον ώρες εργασίας για την εκτέλεση των μηνιαίων, δεκαπενθήμερων και περιοδικών καθαρισμών, ούτε και συγκεκριμένες ημέρες της εβδομάδας για την εκτέλεση της κάθε εργασίας, με αποτέλεσμα, κατά τις αναγραφόμενες στον πίνακα ώρες, κατόπιν αντίστοιχου προγραμματισμού, οι εργαζόμενοι να εκτελούν, τόσο τις καθημερινές, όσο και τις δεκαπενθήμερες και μηνιαίες εργασίες και τους περιοδικούς καθαρισμούς. Τέλος, υποστηρίζει η 1η παρεμβαίνουσα ότι η αναφορά της Διακήρυξης σχετικά με την αναπλήρωση των παρεχόμενων

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

υπηρεσιών δεν σημαίνει την εργασία για επιπλέον ώρες πέραν από τις ρητώς οριζόμενες στη Διακήρυξη ώρες, όπως εσφαλμένα εκλαμβάνει η προσφεύγουσα, αλλά εκτέλεση των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά τις προβλεπόμενες από τη Διακήρυξη ώρες, διότι ο αντίστοιχος όρος δεν κάνει αναφορά σε αναπλήρωση των ωρών κατά τις οποίες δεν παρασχέθηκε εργασία, όπως αναφέρει η προσφεύγουσα στον ως άνω ισχυρισμό της, αλλά σε αναπλήρωση της υπηρεσίας που επρόκειτο να παρασχεθεί, εντός των οριζόμενων από τη διακήρυξη ωρών και έτσι η Αναθέτουσα Αρχή διασφαλίζει πως για τις δεκαπενθήμερες, μηνιαίες και περιοδικές εργασίες που η εκτέλεσή τους συμπίπτει με ημέρα αργίας, αυτή μετατίθεται για την επόμενη εργάσιμη ημέρα και δεν τίθεται ζήτημα να μην εκτελεστούν οι εργασίες αυτές επειδή δεν παρασχέθηκε εργασία την εν λόγω μέρα. Διαφορετικά, αυτό θα σήμαινε πως πρέπει να σφουγγαριστεί την ίδια ημέρα εις διπλούν ο ίδιος χώρος ή να ξεσκονιστούν την ίδια ημέρα εις διπλούν οι ίδιες επιφάνειες. Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων με την προδικαστική προσφυγή, **η Αναθέτουσα Αρχή αναφέρει ότι** από τη θεώρηση της οικονομικής προσφοράς της 1ης παρεμβαίνουσας προκύπτει ότι αυτή συντάχθηκε και υποβλήθηκε καθόλα νόμιμα και πληρώντας όλα τα απαραίτητα κριτήρια που προβλέπονται στην Διακήρυξη, διότι, ως προκύπτει από τους όρους αυτής, από τις παρασχεθείσες διευκρινίσεις επ' αυτής και από την οικεία νομοθεσία η Καθαρά Δευτέρα, η Μεγάλη Παρασκευή, το Μεγάλο Σάββατο και η ημέρα του Αγίου Πνεύματος, δεν συγκαταλέγονται στις υποχρεωτικές για τον ιδιωτικό τομέα αργίες επί των οποίων έχει εφαρμογή η παράγραφος 3 του άρθρου 2 του Ν. 3755/1957. Κατά την Αναθέτουσα Αρχή, δεδομένου ότι κατά τις ημέρες αυτές δεν απαιτείται η παροχή υπηρεσιών, σύμφωνα με την Διακήρυξη και τις δοθείσες διευκρινίσεις, προκύπτει ότι ο ανάδοχος δεν οφείλει ημερομίσθιο στους εργαζομένους που δεν παρέχουν εργασία τις 4 ημέρες αυτές και ως εκ τούτου ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί πλημμέλειας της προσφοράς της 1ης παρεμβαίνουσας ως προς τον μη υπολογισμό του εργατικού κόστους ειδικά για τις τέσσερις ημέρες αυτές είναι νόμω αβάσιμος και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να απορριφθεί, ομοίως και ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας αναφορικά με την υποχρέωση της αναπλήρωσης των υπηρεσιών που δεν παρασχέθηκαν κατά τις αργίες και τούτο διότι ο όρος αυτός της Διακήρυξης, κατά λογική αναγκαιότητα, αναφέρεται σε περιοδικές εργασίες και όχι στις



καθημερινές με αποτέλεσμα να μην συνεπάγεται η εφαρμογή του όρου αυτού την αύξηση των οριζόμενων από την Διακήρυξη ωρών παροχής υπηρεσιών καθαριότητας. **Η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της υποστηρίζει** ότι η υιοθετούμενη από την Αναθέτουσα Αρχή διατύπωση «λογίζονται», η οποία, φυσικά, δεσμεύει τόσο την ίδια, όσο και όλους τους συμμετέχοντες στη διαγωνιστική διαδικασία, καθιερώνει πλάσμα δικαίου, με έννομη συνέπεια ό,τι ισχύει για τις επίσημες αργίες να ισχύει υποχρεωτικά και για τις κατ' έθιμον στη συγκεκριμένη διαγωνιστική διαδικασία, ήτοι, όπως κατά τις επίσημες αργίες, κατά τις οποίες δεν εργάζονται οι εργαζόμενοι, αλλά λαμβάνουν το οφειλόμενο ημερομίσθιο, έτσι και για τη συγκεκριμένη σύμβαση υπό το φως της συγκεκριμένης Διακήρυξης/διευκρινίσεων και για τις κατ' έθιμον αργίες θα πρέπει να αμειφθούν σαν να είναι «γνήσιες» επίσημες αργίες, ακόμα και αν δεν εργαστούν και, ως εκ τούτου, οι τέσσερις αυτές ημέρες εξομοιώνονται με επίσημες αργίες και το άρ.2 παρ. 3 ν. 3755/1957, ως ισχύει, θα τύχει εφαρμογής και για αυτές. Τέλος, επισημαίνει ότι η 1<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα, όπως και κανένας άλλος οικονομικός φορέας, δεν προσέβαλε την απάντηση της Αναθέτουσας Αρχής επί του αιτήματος παροχής διευκρινίσεων και έτσι δεσμεύεται από τα οριζόμενα σε αυτήν, συνεπώς, όλοι οι ισχυρισμοί της περί του ότι από τη στιγμή που κατά τις κατ' έθιμον αργίες δεν θα απασχοληθούν οι εργαζόμενοι της δεν οφείλει να υπολογίσει στην οικονομική της προσφορά και το ημερομίσθιό τους για αυτές τις ημέρες τυγχάνουν παντελώς αβάσιμοι και δεν βρίσκουν κανένα έρεισμα στο κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τον συγκεκριμένο διαγωνισμό, καθώς, τόσο η Διακήρυξη, όσο και οι εν προκειμένω παρασχεθείσες διευκρινίσεις αποτελούν το ειδικότερο κανονιστικό πλαίσιο της διαγωνιστικής διαδικασίας, αναφέρει, δε, ότι η 1<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα ευθέως συνομολογεί ότι πράγματι δεν υπολόγισε εργατικό κόστος για τη Καθαρά Δευτέρα, τη Μεγάλη Παρασκευή, το Μεγάλο Σάββατο και του Αγίου πνεύματος και, συνεπώς, η προσφορά της τυγχάνει απορριπτέα κατά δέσμια αρμοδιότητα της Αναθέτουσας Αρχής.

13. Επειδή, **επί των ανωτέρω προβαλλόμενων σχετικά με την προσφορά της 1<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας, λεκτέα είναι τα εξής:** Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.Δ. 3755/1957, ως τροποποιήθηκε και ισχύει «*1. Μισθωτοί απασχολούμενοι κατά τας Κυριακάς και τας κατωτέρω αναφερομένας εορτάς, δικαιούνται, ανεξαρτήτως του κύρους της συμφωνίας περί της*

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

απασχολήσεως ταύτης και των άλλων ενδεχομένων συνεπειών, της υπό της υπ` αριθ. 8900/1946 Κοινής Αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, ως αυθεντικώς ηρμηνεύθη δια της υπ` αριθ. 25825/1951 τοιαύτης, προβλεπομένης προσαυξήσεως εξ 75% κατά τα υπό των εν λόγω αποφάσεων, ως αύται ισχύουν σήμερα, οριζόμενα". «2. Ως εξαιρέσιμες γιορτές κατά τις οποίες παρέχεται η ανωτέρω προσαύξηση νοούνται α) η της 25ης Μαρτίου, β) η της Δευτέρας του Πάσχα, γ) η της 1ης Μαΐου, δ) η της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15η Αυγούστου), ε) η της 28ης Οκτωβρίου, στ) η της Γεννήσεως του Χριστού (25 Δεκεμβρίου), ζ) η της 26ης Δεκεμβρίου, η) η της 1ης Ιανουαρίου και θ) η της εορτής των Θεοφανίων (6η Ιανουαρίου).». 3. Εις τους επί ημερομισθίω αμειβομένους μισθωτούς, τους μη απασχοληθέντας εκ λόγων μη οφειλουμένων εις τούτους κατά τας εν παρ. 2 ημέρας, καταβάλλεται δι` εκάστην τούτων ποσόν ίσον προς το ημερομισθίον των, άνευ προσαυξήσεως. (...)), σύμφωνα με το άρθρο 60 – Αργία του Ν.4808/2021, ως κωδικοποιημένο ισχύει σήμερα (άρθρο 193 Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου, Π.Δ. 80/2022,ΦΕΚ Α 222/4.12.2022) «1. Καθορίζονται ως ημέρες υποχρεωτικής αργίας, για όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες γενικά, οι οποίες αργούν κατά τις Κυριακές και τις ημέρες αργίας, οι ακόλουθες: α) Η 1η Ιανουαρίου. β) Η εορτή των Θεοφανείων (6η Ιανουαρίου). γ) Η 25η Μαρτίου. δ) Η Δευτέρα του Πάσχα. ε) Η 1η Μαΐου. στ) Η εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15η Αυγούστου). ζ) Η 28η Οκτωβρίου. η) Η εορτή της Γεννήσεως του Χριστού (25η Δεκεμβρίου). θ) Η 26η Δεκεμβρίου. 2. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, που εκδίδονται μετά από γνωμοδότηση του Ανώτατου Συμβουλίου Εργασίας (Α.Σ.Ε.) και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορούν να ορίζονται και άλλες εορτές, μέχρι πέντε (5) κατ' έτος, ως ημέρες υποχρεωτικής ή προαιρετικής αργίας ανά την Επικράτεια. Εφόσον πρόκειται για τοπικές αργίες, η αρμοδιότητα ανήκει στους περιφερειάρχες. Με την ίδια διαδικασία, δύναται να καταργούνται ή να αλλάζουν οι προβλεπόμενες αργίες.». Σύμφωνα με την από 26-10-2023 με αριθμ. πρωτ. .../2023 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα ... με θέμα «Παροχή διευκρινήσεων επί των όρων και τεχνικών προδιαγραφών της υπ' αριθ. .../2023 Διακήρυξη ... με την οποία προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός διεθνής διαγωνισμός ανοικτής διαδικασίας για την...», επί του ερωτήματος 2 - «Αν τις

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

κατ' έθιμον αργίες το προσωπικό θα εργαστεί;», αποφασίστηκε, μεταξύ άλλων, «Σύμφωνα με τον πίνακα του παραρτήματος Δ. της υπ' αριθ. .../2023 από 12-10-2023 (ΑΔΑΜ:...) Απόφαση Γενικού Γραμματέα ... (ήτοι την υπ' αριθ. .../2023 Διακήρυξη...), με την οποία προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός διεθνής διαγωνισμός ανοικτής διαδικασίας ανοικτής διαδικασίας προς σύναψη συμφωνίας πλαίσιο για την ... και τη στήλη επιθυμητή συχνότητα αναφέρεται η έκφραση εκτός επίσημων αργιών. Ως επίσημες αργίες λογίζονται οι εξής) :

1η Ιανουαρίου (Πρωτοχρονιά) , β) Εορτή Θεοφανείων (6η Ιανουαρίου), γ) Καθαρά Δευτέρα, δ) 25η Μαρτίου, ε) Μεγάλη Παρασκευή, στ) Μέγα Σάββατο, ζ) Κυριακή του Πάσχα, η) Δευτέρα του Πάσχα, θ) 1η Μαΐου, ι) Κυριακή της Πεντηκοστής, ια) Αγίου Πνεύματος, ιβ) 15η Αυγούστου Κοίμηση της Θεοτόκου, ιγ) 28η Οκτωβρίου, ιδ) 25η Δεκεμβρίου Εορτή Γεννήσεως Του Χριστού, ιε) 26η Δεκεμβρίου. Προς πιστοποίηση των ανωτέρω, αφού συντάχθηκε το παρόν, διαβάστηκε, βεβαιώθηκε, υπογράφεται σε τρία(3) πρωτότυπα αντίγραφα, και διαβιβάζεται αυθημερόν στη ... /.....». Στην προαναφερόμενη απόφαση εμπεριέχονται διευκρινίσεις επί των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών της Διακήρυξης, της οποίας (απόφασης), όπως προκύπτει από τα στοιχεία του ηλεκτρονικού φακέλου, έλαβαν γνώση οι ενδιαφερόμενοι, δεν αμφισβητήθηκε από αυτούς και αποτελεί κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, δοθέντος ότι η πράξη με την οποία παρέχονται διευκρινίσεις όρων του διαγωνισμού, χωρίς τροποποίηση αυτών, εντάσσεται στο κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού συμπληρώνοντας τους σχετικούς όρους της Διακήρυξης. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1.4. - Θεσμικό πλαίσιο της Διακήρυξης «Η ανάθεση και εκτέλεση της σύμβασης διέπονται από την κείμενη νομοθεσία και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτής εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις, όπως ισχύουν και ιδίως: (...) 1.4.6. Των σε εκτέλεση των ανωτέρω νόμων εκδοθεισών κανονιστικών πράξεων, των λοιπών διατάξεων που αναφέρονται ρητά ή απορρέουν από τα οριζόμενα στα συμβατικά τεύχη της παρούσας, καθώς και του συνόλου των διατάξεων του ασφαλιστικού, εργατικού, κοινωνικού, περιβαλλοντικού και φορολογικού δικαίου που διέπει την ανάθεση και εκτέλεση της παρούσας σύμβασης, έστω και αν δεν αναφέρονται ρητά παραπάνω. (...)», σύμφωνα, δε, με το άρθρο 1.7. - Αρχές εφαρμοζόμενες στη διαδικασία σύναψης της Διακήρυξης «Οι οικονομικοί φορείς δεσμεύονται ότι:

α) τηρούν και θα εξακολουθήσουν να τηρούν κατά την εκτέλεση της σύμβασης,

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

εφόσον επιλεγούν, τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους. (...)». Επίσης, στις οριζόμενες στην Διακήρυξη υποχρεώσεις του αναδόχου είναι και η απαραίτητη εφαρμογή των διατάξεων της εκάστοτε ισχύουσας εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, ενώ στον όρο 4.3.1 της Διακήρυξης ορίζεται ότι «Κατά την εκτέλεση της σύμβασης ο ανάδοχος τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων από τον ανάδοχο και τους υπεργολάβους του ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση της σύμβασης και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους. Στην παρούσα σύμβαση, περιλαμβάνονται, επιπλέον του όρου του πρώτου εδαφίου, και τα στοιχεία που αναφέρονται στις περιπτώσεις α' έως στ' της παρ. 1 του άρθρου 68 του Ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως εκάστοτε ισχύει, καθώς και ο ειδικός όρος της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου.». Επίσης, στο Παράρτημα Ε' - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΤΥΠΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ της Διακήρυξης (σελ. 86 επ.) ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «(...) 2. Οι υποψήφιοι οικον. φορείς υποχρεούνται σε αναλυτική παρουσίαση και τεκμηρίωση του ακριβούς τρόπου υπολογισμού των συμπληρωθέντων ποσών των Στηλών «ΜΗΝΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΑΤΟΜΟ» και ειδικότερα του τρόπου υπολογισμού του εργατικού κόστους. Ο τρόπος υπολογισμού των ποσών αυτών θα αναλυθεί από τους υποψηφίους σε συνέχεια του ΠΙΝΑΚΑ ΙΙ. (...) ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ Ι & ΙΙ : (...) 3) Οι ανωτέρω πίνακες πρέπει να συμπληρωθούν κατά περίπτωση σύμφωνα με την κείμενη εργατική

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

νομοθεσία. (...) ΟΔΗΓΙΕΣ (Ειδικές απαιτήσεις οικονομικής προσφοράς) 1. Ο παραπάνω πίνακας συμπληρώνεται (χωρίς να τροποποιηθεί η μορφή του) από τους οικονομικούς φορείς, σύμφωνα με την κείμενη εργατική, ασφαλιστική και σχετική Νομοθεσία. Η τιμή για καθένα από τα πεδία του παραπάνω πίνακα θα είναι μια και μοναδική. Η αναγραφή της τιμής σε Ευρώ (€) μπορεί να γίνεται μέχρι δύο δεκαδικά ψηφία. 2. Οποιαδήποτε διευκρινιστική ανάλυση υπολογισμού του κόστους μπορεί να συμπεριληφθεί στο τέλος του ανωτέρω πίνακα. 3. Προσφορά που δίνει τιμή σε συνάλλαγμα ή σε ρήτρα συναλλάγματος απορρίπτεται ως απαράδεκτη. 4. Εφόσον από την προσφορά δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή ή δεν δίδεται ενιαία τιμή η προσφορά απορρίπτεται σαν απαράδεκτη. 5. Η Αρχή διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει από τους προσφέροντες στοιχεία απαραίτητα για την τεκμηρίωση των προσφερόμενων τιμών, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει. Η ευθύνη όμως για την ακρίβεια των αναφερομένων βαρύνει αποκλειστικά τον προσφέροντα. 6. Οποιαδήποτε μεταβολή στην ισχύουσα νομοθεσία που διέπει την παρούσα σύμβαση αφενός είναι δεσμευτική για τον ανάδοχο ο οποίος και οφείλει να εφαρμόσει τις τυχόν αλλαγές άμεσα αφετέρου δε δύναται σε καμία περίπτωση η μεταβολή αυτή να προκαλέσει οποιαδήποτε πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση για την Αρχή.». Τέλος, σύμφωνα με το ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ' - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ της Διακήρυξης (σελ. 79 επ.) στη στήλη του εκεί περιεχόμενου Πίνακα με τίτλο επιθυμητή συχνότητα αναφέρεται η έκφραση εκτός επίσημων αργιών, ορίζεται επίσης, ότι «(...) 2. Ο Προμηθευτής εκτελεί κανονικά τις κατά περίπτωση επισκέψεις, όπως αναλυτικά διατυπώνονται στη Σύμβαση, που ήθελε συναφθεί. Σε περίπτωση αργίας η παρεχόμενη υπηρεσία θα αναπληρωθεί την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα, εξαιρουμένων των χώρων που τυχόν καθορισθεί, ότι καθαρίζονται και τις ημέρες των αργιών. Επίσης επιμελείται άμεσα για την τακτοποίηση - επίλυση τυχόν προβλημάτων ή παραλείψεων, που έχουν επισημανθεί από τους προϊσταμένους των Υπηρεσιών. Θέματα τα οποία θέλουν ιδιαίτερη αντιμετώπιση ή δεν έχουν προβλεφθεί, θα διευθετούνται μετά από συνεννόηση με τους αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες. (...)». Κατά πάγια νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, οικονομική προσφορά, που υπολείπεται του κατώτερου ορίου εργατικού κόστους, όπως αυτό προσδιορίζεται με τη Διακήρυξη, είναι απαράδεκτη και απορριπτέα, ως μη

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

σύμφωνη με τους όρους της Διακήρυξης, από το συνδυασμό, δε, των προαναφερόμενων νομοθετικών διατάξεων και των προαναφερόμενων όρων της Διακήρυξης και των Παραρτημάτων της συνάγεται ότι είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη οικονομική προσφορά, η οποία δεν καλύπτει το ελάχιστο εργατικό κόστος για την παροχή των προς ανάθεση υπηρεσιών, όπως το κόστος αυτό προσδιορίζεται από την ισχύουσα εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία και την συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. Από την επισκόπηση της οικονομικής προσφοράς της 1<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας (σελ. 3 του αρχείου με την ονομασία «...\_Δεύτερος Επαναληπτικός – Υπολογισμός Εργατικού Κόστους s.pdf» εντός του φακέλου με την ονομασία «Οικονομική Προσφορά.zip») προκύπτει, ως αναφέρει και στην παρέμβασή της (σελ.11), ότι δεν υπολόγισε εργατικό κόστος για τις 4 ημέρες εκτέλεσης της σύμβασης που συμπίπτουν με κατ' έθιμον αργίες, αναγράφοντας στην οικονομική της προσφορά (σελ. 3 – σημείωση κάτω από τον εκεί περιεχόμενο Πίνακα), επί λέξει, ότι *«Σημείωση ως προς τον υπολογισμό των ημερών και ωρών εργασίας: Ο χρόνος ισχύος της παρούσας σύμβασης είναι 12 μήνες, από 01/01/2024 έως 31/12/2024, ενώ σύμφωνα με το από 26/10/2023 (αρ.πρ...) έγγραφο διευκρινίσεων, η παροχή υπηρεσιών καθαρισμού θα πραγματοποιείται καθημερινά, Δευτέρα έως Σάββατο Βάσει των πιο πάνω, υπολογίζουμε τις ημέρες εργασίας των συγκεκριμένων 12 μηνών ως εξής: 259 ημέρες από Δευτέρα έως Παρασκευή (262 το 2024 μείον 3 ανεπίσημες αργίες) και 51 ημέρες Σάββατο (52 το 2024 μείον 1 ανεπίσημη αργία). Τα πιο πάνω οδηγούν σε 21,58 ημέρες Δευτέρα έως Παρασκευή κατά μέσο όρο ανά μήνα (259/12) και 4,25 ημέρες Σάββατο κατά μέσο όρο ανά μήνα (51/12). Οι πιο πάνω ημέρες ανά μήνα χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση στους υπολογισμούς του παρόντος πίνακα για το συνολικό εργατικό κόστος της υπό εξέταση σύμβασης, ανάλογα με τις ώρες απασχόλησης του προσωπικού καθαριότητας ανά ημέρα εργασίας, βάσει των τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης.»*. Με το περιεχόμενο, όμως, αυτό και με τους υπολογισμούς της 1ης παρεμβαίνουσας, προκύπτει ότι η οικονομική της προσφορά δεν είναι σύμφωνη με τις προαναφερόμενες νομοθετικές διατάξεις και τους όρους της Διακήρυξης και των Παραρτημάτων αυτής, διότι, σύμφωνα με την από 26-10-2023 με αριθμ. πρωτ. .../2023 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα ... περί παροχής διευκρινίσεων επί των

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

όρων και τεχνικών προδιαγραφών της Διακήρυξης, η οποία (απόφαση), ως προελέχθη, εντάχθηκε στο κανονιστικό πλαίσιο του προκείμενου διαγωνισμού, συμπεριλήφθησαν στις επίσημες αργίες και οι προαναφερόμενες κατ' έθιμον αργίες και, ως εκ τούτου, εξομοιώθηκαν με αυτές («Ως επίσημες αργίες λογίζονται οι εξής(...))». Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, για τις τέσσερις αυτές ημέρες αργίας (Καθαρά Δευτέρα, Μεγάλη Παρασκευή, Μεγάλο Σάββατο, Αγίου Πνεύματος) που αποτελούν, δυνάμει των ανωτέρω διευκρινίσεων της Αναθέτουσας Αρχής, υποχρεωτικές αργίες, οφείλεται ημερομίσθιο εάν δεν παρασχεθεί εργασία, ανεξάρτητα αν σύμφωνα με την προπαρατεθείσα οικεία νομοθεσία, αποτελούν ή όχι επίσημες αργίες για το Δημόσιο, εφαρμοστέας κατά τα λοιπά της παρ. 3 του άρθρου 2 του Ν.Δ. 3755/1957 που ορίζει ότι «3. *Εις τους επί ημερομισθίω αμειβομένους μισθωτούς, τους μη απασχοληθέντας εκ λόγων μη οφειλουμένων εις τούτους κατά τας εν παρ. 2 ημέρας, καταβάλλεται δι' εκάστην τούτων ποσόν ίσον προς το ημερομίσθιόν των, άνευ προσαυξήσεως. (...)*», ως βάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της 1<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας και της Αναθέτουσας Αρχής. Ως εκ τούτου, η Αναθέτουσα Αρχή όφειλε να απορρίψει την οικονομική προσφορά της 1ης παρεμβαίνουσας διότι, ενόψει των γενομένων δεκτών αμέσως παραπάνω, αυτή υπολείπεται του ελάχιστου νομίμου εργατικού κόστους με τον μη υπολογισμό του οφειλόμενου ημερομισθίου για τις 4 αυτές ημέρες αργίας, χωρίς τούτο να αναιρείται από τον όρο της Διακήρυξης ότι σε περίπτωση αργίας η παρεχόμενη υπηρεσία θα αναπληρωθεί την αμέσως επόμενη εργάσιμη ημέρα. Ειδικότερα, επί του ισχυρισμού της προσφεύγουσας περί του ανωτέρω όρου της Διακήρυξης, που επιβάλλει την αναπλήρωση των ωρών ... , που συμπίπτουν με ημέρα αργίας προκύπτει ότι ο όρος αυτός αναφέρεται κατά λογική αναγκαιότητα σε περιοδικές εργασίες και όχι στις καθημερινές με αποτέλεσμα να μην συνεπάγεται η εφαρμογή του όρου αυτού την αύξηση των οριζόμενων από την Διακήρυξη ... , ως βάσιμα ισχυρίζονται η Αναθέτουσα Αρχή και η 1<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα, χωρίς, όμως, αυτό, ως έγινε δεκτό αμέσως παραπάνω, να αναιρεί την υποχρέωση των προσφερόντων για υπολογισμό του οφειλόμενου ημερομισθίου για τις προαναφερόμενες 4 ημέρες αργίας. Επομένως, σύμφωνα με τα

προαναφερόμενα, ο ανωτέρω λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

14. Επειδή, **η προσφεύγουσα κατά της προσφοράς της 2ης παρεμβαίνουσας προβάλλει με την προσφυγή της** ότι, κατά παράβαση των σαφών απαιτήσεων της Διακήρυξης, δεν έχει αναγράψει στη σελίδα 4 του αρχείου της οικονομικής προσφοράς της ορισμένα ποσά στη σειρά 1β για τα Σάββατα, παρά μόνο στην πρώτη στήλη που αφορά την 3ωρη (Δ-Π) & 2ωρη (Σ) απασχόληση στο τμήμα α/α 1, οι υπόλοιπες, δε, στήλες της σειράς 1β για τα τμήμα από 2 έως 11 παραμένουν κενές, κατά παράβαση των ρητών απαιτήσεων της Διακήρυξης. Ως αναφέρει, εκ των οικείων όρων της Διακήρυξης, προκύπτει η υποχρέωση των διαγωνιζομένων να υποβάλλουν την οικονομική τους προσφορά, συμπληρώνοντας τα πεδία της οικονομικής προσφοράς σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2.3. και το Παράρτημα Ε' της Διακήρυξης, δοθέντος, δε, ότι πρόκειται για ουσιώδη έλλειψη της οικονομικής της προσφοράς, δεν μπορεί αυτή νομίμως να συμπληρωθεί μέσω των διευκρινίσεων, διότι κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε ανεπίτρεπτη συμπλήρωση μη νομίμως υποβληθέντος στοιχείου της οικονομικής προσφοράς, ήτοι θα μπορούσε έτσι να μεταβάλει το περιεχόμενο και τον τρόπο υπολογισμού αυτής, κατά παράβαση των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, **η 2η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι** υπέβαλλε την οικονομική της προσφορά σύμφωνα με το υπόδειγμά της Αναθέτουσας Αρχής, που αποτυπώνεται στο παράρτημα Ε' της Διακήρυξης και ότι η Αναθέτουσα Αρχή την κάλεσε σύμφωνα με την Διακήρυξη σε υποβολή διευκρινίσεων στην οποία και ανταποκρίθηκε άμεσα (επισυνάπτει σχετικά έγγραφα), πρόκειται, δε, για μη ουσιώδη έλλειψη ή παράβαση της οικονομικής της προσφοράς, η οποία συμπληρώθηκε με την παροχή διευκρινίσεων ως προς τον τρόπο υπολογισμού αυτής. Ως εκ τούτου, υποστηρίζει ότι υπέβαλε νομίμως και εμπροθέσμως την προσφορά της, καθώς και τις συμπληρωματικές διευκρινίσεις που της ζητήθηκαν από την αρμόδια Επιτροπή αξιολόγησης προσφορών στον επίδικο διαγωνισμό και σύμφωνα με τους όρους της Διακήρυξης, επομένως ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί. Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, **η Αναθέτουσα Αρχή αναφέρει ότι** ο δεύτερος λόγος της προσφυγής σχετικά με τις αποδιδόμενες



## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

πλημμέλειες στην σύνταξη της προσφοράς της 2ης παρεμβαίνουσας, ομοίως, πρέπει να απορριφθεί και τούτο, διότι οι προαναφερθείσες πλημμέλειες θεραπευθήκαν κατόπιν νόμιμης πρόσκλησης από αυτήν για την παροχή διευκρινίσεων και την νόμιμη υποβολή συμπληρωματικών διευκρινίσεων από την πορσφέρουσα αυτή, δίχως να υφίσταται τροποποίηση η αλλοίωση της αρχικής της προσφοράς σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4412/16, αλλά και την υπό κρίση Διακήρυξη. **Η προσφεύγουσα στο υπόμνημά της υποστηρίζει** ότι αντίθετα με τα όσα ισχυρίζεται η 2<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα και η Αναθέτουσα Αρχή, η οικονομική προσφορά της ανωτέρω τυγχάνει άνευ ετέρου απορριπτέα και, μάλιστα, κατά δέσμια αρμοδιότητα της Αναθέτουσας Αρχής, μη υφιστάμενης της δυνατότητας συμπλήρωσης αυτής της επί ποινή απόρριψης παράλειψης, με τις δε από 22-11-2023 διευκρινίσεις της η 2<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα δεν συμπλήρωσε καν τον αναφερόμενο στο υπόμνημα πίνακα της Διακήρυξης («ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε' ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΤΥΠΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ», σημείο «Γ) ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ - Ανάλυση οικονομικής προσφοράς»), καθώς, άλλωστε, απαγορεύεται να προβεί σε μία τέτοια ενέργεια. Αναφέρει, δε, περαιτέρω ότι από την ενδεικτική παράθεση των πεδίων του ανωτέρου πίνακα σκοπεί να αποδείξει ότι η υποχρέωση συμπλήρωσης όλης της στήλης 1β είναι υποχρεωτική σε αντιδιαστολή με τα πεδία των στηλών 7-16 στα οποία ρητά αναγράφεται «(δεν συμπληρώνεται το συγκεκριμένο κελί)», ενώ από αυτήν την αντιδιαστολή, θα μπορούσε ο μέσος επιμελής οικονομικός φορέας να διαπιστώσει ότι όλα τα πεδία της στήλης 1 β έπρεπε να συμπληρωθούν, κάτι που δεν έπραξε η 2<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα, ενώ η Αναθέτουσα Αρχή αβάσιμα ισχυρίζεται ότι οι παρασχεθείσες από την 2<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα διευκρινίσεις επιτρεπώς καλύπτουν την ως άνω παράλειψη. Τέλος, αναφέρει ότι η επίκληση στοιχείων που περιλαμβάνονται σε άλλα έγγραφα της οικονομικής προσφοράς και όχι στους πίνακες αυτής και ειδικότερα τα στοιχεία που προκύπτουν από την υπεύθυνη δήλωση που υπεβλήθη με την προσφορά της δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για τη συναγωγή αριθμητικών συμπερασμάτων ως προς τη σύνθεση της προσφοράς της, πρωτίστως για τον λόγο ότι τα ποσά αυτά, αναλυόμενα κατά τρόπο διαφορετικό από τους πίνακες της οικονομικής προσφοράς, είχαν ανάγκη πρόσθετων υπολογισμών και αριθμητικών πράξεων, επομένως, σύμφωνα με όσα υποστηρίζει, η προσφορά της 2<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας τυγχάνει

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

απορριπτέα, διότι δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις της Διακήρυξης, δεν επιδέχεται συμπλήρωση/διόρθωση, ενώ δεν συντρέχει ως προς το κρίσιμο ζήτημα τυχόν ασάφεια της Διακήρυξης.

15. Επειδή, **επί των ανωτέρω προβαλλόμενων σχετικά με την προσφορά της 2ης παρεμβαίνουσας, λεκτέα είναι τα εξής:** Σύμφωνα με το Παράρτημα Δ' - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ της Διακήρυξης (σελ. 79 επ.) παρέχεται υπηρεσία όλες τις εργάσιμες ημέρες (Δευτέρα - Παρασκευή) και υπάρχει πρόβλεψη για παροχή υπηρεσίας και κατά την ημέρα Σάββατο στα τμήματα από 2 έως 10-11, σύμφωνα με τον σχετικό Πίνακα. Σύμφωνα με το Παράρτημα Ε' - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΝΤΥΠΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ της Διακήρυξης (σελ. 86 επ.) περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, ο υπό στοιχείο Γ) ΠΙΝΑΚΑΣ II – Ανάλυση οικονομικής προσφοράς (σελ. 87 επ.), που συμπληρώνεται κατά περίπτωση από τους υποψήφιους οικονομικούς φορείς, ενώ, ως προαναφέρθηκε στην σκέψη 13 της παρούσας, ορίζεται ότι ο παραπάνω πίνακας συμπληρώνεται, χωρίς να τροποποιηθεί η μορφή του, από τους οικονομικούς φορείς, σύμφωνα με την κείμενη εργατική, ασφαλιστική και σχετική Νομοθεσία, οποιαδήποτε διευκρινιστική ανάλυση υπολογισμού του κόστους μπορεί να συμπεριληφθεί στο τέλος του ανωτέρω πίνακα και ότι η Αρχή διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει από τους προσφέροντες στοιχεία απαραίτητα για την τεκμηρίωση των προσφερόμενων τιμών, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει, η ευθύνη όμως για την ακρίβεια των αναφερομένων βαρύνει αποκλειστικά τον προσφέροντα (ΟΔΗΓΙΕΣ - Ειδικές απαιτήσεις οικονομικής προσφοράς – σελ. 91 της Διακήρυξης). Ειδικότερα, στον προαναφερόμενο Πίνακα στην στήλη με τον τίτλο «ΣΤΟΙΧΕΙΑ» α/α 1.1.β σχετικά με τις Μικτές αποδοχές προσωπικού των (αντίστοιχων) ωρών καθημερινής απασχόλησης κατά την ημέρα Σάββατο. Σύμφωνα με τον όρο 2.4.4 - Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά»/ Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών της Διακήρυξης, ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «*«Η Οικονομική Προσφορά, συντάσσεται με βάση το αναγραφόμενο στην παρούσα κριτήριο ανάθεσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2.3. και το Παράρτημα Ε' της Διακήρυξης. (...) Ως απαράδεκτες θα απορρίπτονται προσφορές στις οποίες:* α) (..) β) *δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή, με την επιφύλαξη του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 και* γ) *η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό*

## Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024

της σύμβασης που καθορίζεται και τεκμηριώνεται από την αναθέτουσα αρχή. (...) Η Υπηρεσία διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει από τους συμμετέχοντες στοιχεία απαραίτητα για την τεκμηρίωση των προσφερόμενων τιμών, οι δε οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να παρέχουν αυτά.».

Ως προκύπτει από τα στοιχεία του ηλεκτρονικού φακέλου του διαγωνισμού, η Αναθέτουσα Αρχή απέστειλε στην 2η παρεμβαίνουσα την με αριθμ. πρωτ: .../21-11-2023 πρόσκλησή της με ΘΕΜΑ: « Παροχή Στοιχείων» στην οποία αναφέρει «(...) 2. Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού, παρακαλείστε όπως μας αναλύσετε τον τρόπο υπολογισμού του μηνιαίου κόστους ανά εργαζόμενο και πόσες εργάσιμες ημέρες υπολογίζετε στην οικονομική σας προσφορά. Παρακαλώ όπως απαντήσετε εντός πέντε ημερών. (...)».

Επί της ανωτέρω πρόσκλησης, η 2η παρεμβαίνουσα υπέβαλε το από 22-11-2023 έγγραφό της παροχής διευκρινίσεων της οικονομικής της προσφοράς, όπου περιλαμβάνει τα εκεί αναφερόμενα στοιχεία (Πίνακες, τον τρόπο υπολογισμού μηνιαίου κόστους ανά εργαζόμενο, διευκρινίσεις κλπ). Από την επισκόπηση, δε, της οικονομικής προσφοράς της ανωτέρω (σελ. 4 του αρχείου με την ονομασία «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ...(...).pdf» εντός του φακέλου με την ονομασία «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ.rar») προκύπτει ότι έχει αφήσει κενές στις στήλες του Πίνακα της σειράς 1β (Μικτές αποδοχές προσωπικού των (αντίστοιχων) ωρών καθημερινής απασχόλησης κατά την ημέρα Σάββατο) για τα τμήμα από 2 έως 10-11. Επί του ισχυρισμού της προσφεύγουσας ότι οι προβαλλόμενες ελλείψεις της οικονομικής προσφοράς της 2<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας είναι ουσιώδεις και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν νομίμως να συμπληρωθούν μέσω των διευκρινίσεων, διότι κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε ανεπίτρεπτη συμπλήρωση μη νομίμως υποβληθέντος στοιχείου της οικονομικής προσφοράς, λεκτέο είναι το εξής: Σύμφωνα με τις ΟΔΗΓΙΕΣ - Ειδικές απαιτήσεις οικονομικής προσφοράς της Διακήρυξης (σελ. 91 αρ. 5), η Αναθέτουσα Αρχή διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει από τους προσφέροντες στοιχεία απαραίτητα για την τεκμηρίωση των προσφερόμενων τιμών, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύει, ήτοι η δυνατότητα αυτή της παρέχεται μόνο επί προσφερόμενων τιμών και όχι όταν δεν προσφέρθηκαν καθόλου τιμές. Σε κάθε περίπτωση, ανεξαρτήτως της δυνατότητας επιτρεπτής κλήσης εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής περί παροχής διευκρινίσεων, εν προκειμένω, η 2<sup>η</sup> παρεμβαίνουσα με τις

## **Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024**

προαναφερόμενες από 22-11-2023 διευκρινίσεις επί της υποβληθείσας οικονομικής της προσφοράς δεν συμπλήρωσε τις ανωτέρω στήλες του σχετικού Πίνακα II - Ανάλυση οικονομικής προσφοράς της Διακήρυξης (σελ. 87 επ.), ως αυτούσιος ο Πίνακας αυτός περιλαμβάνεται σε αυτήν (την Διακήρυξη) και τον οποίο οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται να συμπληρώσουν σύμφωνα με την κείμενη εργατική, ασφαλιστική και σχετική Νομοθεσία χωρίς να τροποποιούν τη μορφή του (σελ. 91 της Διακήρυξης), ως βάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, απορριπτομένων ως αβάσιμων των ισχυρισμών της 2<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας και της Αναθέτουσας Αρχής. Ειδικότερα, ούτε με απλούς μαθηματικούς υπολογισμούς μπορεί να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα περί συμπλήρωσης των στηλών αυτών για τις μικτές αποδοχές του προσωπικού κατά την ημέρα Σάββατο στα οικεία τμήματα (1.β), με την αναφορά, δε, του συνολικού ποσού των 1639,44 στην στήλη με την ονομασία «ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ από 1.1.2024 έως και 31.12.2024» της επίμαχης γραμμής υπό στοιχείο 1.β του ανωτέρω Πίνακα της οικονομικής προσφοράς της 2<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας δεν εξάγεται ασφαλές συμπέρασμα περί των επιμέρους ποσών των μικτών αυτών αποδοχών του Σαββάτου στα αντίστοιχα τμήματα που πρέπει να δηλωθούν στις αντίστοιχες στήλες (και εν προκειμένω δεν δηλώθηκαν), ούτε επαληθεύεται το συνολικό αυτό ποσό. Σε κάθε, δε περίπτωση, τυχόν επίκληση στοιχείων που περιλαμβάνονται σε άλλα έγγραφα της οικονομικής προσφοράς και όχι στους πίνακες αυτής δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για τη συναγωγή αριθμητικών συμπερασμάτων, ως προς τη σύνθεση της προσφοράς της 2<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας, ως βάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα. Ως εκ τούτου, ενόψει των γενομένων δεκτών αμέσως παραπάνω, η Αναθέτουσα Αρχή όφειλε να απορρίψει την οικονομική προσφορά της 2ης παρεμβαίνουσας. Επομένως, ο ανωτέρω λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

16. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, οι παρεμβάσεις να απορριφθούν, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις να ακυρωθούν κατά το αντίστοιχο μέρος τους και να επιστραφεί στην προσφεύγουσα το καταβληθέν παράβολο.

**Για τους λόγους αυτούς**

**Αριθμός Απόφασης: 400 / 2024**

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Ακυρώνει την με αριθμ. πρωτ. .../19-12-2023 απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής, καθώς και την ενσωματωθείσα σε αυτήν με αριθμ. πρωτ. .../01-12-2023 απόφασή της, κατά το μέρος που έγινε δεκτή η προσφορά της 2<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας, καθώς και η προσφορά της 1<sup>ης</sup> παρεμβαίνουσας, στην οποία κατακυρώθηκε η σύμβαση, κατά το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 9 Φεβρουαρίου 2024 και εκδόθηκε στις 29 Φεβρουαρίου 2024 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

**Ο Πρόεδρος**  
**ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ**

**Η Γραμματέας**  
**ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΑΝΤΙΔΟΥ**